Tegneserier som e

For nogle børn er læselysten ikke væk – den viser sig bare andre s
læsning for børn, der ellers vender de teksttunge bøger ryggen.

Heidi Drasbek Martinussen, Cand.scient.bibl. og Master i børns litteratur og medier

Hvad er det ved tegneserier, manga og graphic novels, der fanger børn, som ellers ikke har lyst til at læse? Artiklen her undersøger, hvad tegneseriemedierne kan tilbyde børn i 4. klasse – og hvilken betydning de kan have for deres læselyst og motivation.

[Lærer] *Har du nemmere ved at finde bøger, du har lyst til at læse, efter I har fået klassebiblioteket?* [Elev] *Nej, for jeg synes, det er svært at have lyst til at læse. Jeg kan bedst lide tegneserier.*

Citatet ovenfor stammer fra evalueringen af et læselystprojekt, jeg var med i, og blev startskuddet til min nysgerrighed omkring tegneserier og læselyst. Hvad er det ved tegneserier, graphic novels og manga, der fanger børn, som ellers ikke har lyst til at læse?

Kan tegneserier tænde en læselyst?

Da jeg i foråret 2026 skulle afslutte min masteruddannelse i børns litteratur og medier, tog jeg udgangspunkt i ovenstående citat og satte mig for, i mit afsluttende masterprojekt, at undersøge, hvordan børn i 4. klasse, som generelt ikke holder af at læse, opfatter tegneserier, manga og graphic novels (*tegneseriemedierne*).

Hvilke muligheder ser børnene i tegneseriemedierne? Hvad er det ved tegneseriemedierne, de godt kan lide?

Jeg var nysgerrig på at finde ud af, om tegneseriemedierne kunne tænde børnenes læselyst igen, i tilfælde af at den var slukket. Jeg havde også en lyst til at finde ud af, om tegneseriemedierne kunne sættes i stedet for at droppe bøgerne helt, når læselysten svigtede.

Kunne tegneseriemedierne bringe læselysten tilbage hos disse børn?

Min forventning, inden jeg gik i gang med projektet var, at tegneseriemedierne kunne hjælpe lidt på læselysten, at børnenes læselyst var temmelig lav, at de måske nærmest ikke havde nogen læselyst tilbage, og hvis de blev tvunget til at læse noget, evt. godt kunne gribe ud efter en tegneserie.

Det var et helt andet billede, der mødte mig. Det vender jeg tilbage til senere i artiklen.

Interviews med børn i 4. klasse

Jeg besluttede at foretage 14 kvalitative interviews som grundlag for mit projekt, 8 interviews med børn og 6 interviews med voksne fagpersoner fra skole og folkebibliotek. Jeg fik en aftale i stand med to forskellige skoler. Her skulle jeg interviewe 4 børn og 2 voksne fagprofessionelle på hver skole.

Jeg fik på forhånd lærere, læsevejledere og skolebibliotekarer til at hjælpe mig med at få nogle elever i tale, som generelt ikke var ret vilde med at læse, men gerne ville læse tegneserier, manga og graphic novels. Børnene gik i 4. klasse.

I tegneserier skabes fortællingen i samspillet mellem ord, billeder og sekvenser. Illustration fra Scott McClouds Understanding Comics, 1993 (på dansk: Tegneserier: fornøjelse, fremstilling, forståelse. *1994).*

en vej til læselyst?

teder. Tegneserier, manga og graphic novels kan åbne døren til

Det var med en god portion sommerfugle i maven og en vis ydmyghed, at jeg tog af sted for at interviewe de 8 børn, som jeg havde aftale med. Børnene var på forhånd sat sammen to og to, så jeg interviewede to børn samtidig. Jeg medbragte en stor portion tegneserier, graphic novels og manga, som blev lagt ud på bordet mellem os.

I starten var jeg nysgerrig på at finde ud af, hvad børnene kaldte de her medier – *tegneserier*, *bøger*, *grafiske romaner*, *graphic novels* osv. Derfor startede jeg med at spørge børnene, hvad de ville kalde dem. Ord som *sjove* og *spændende* blev brugt.

Generelt viste det sig, at det ikke var så vigtigt for børnene, hvad vi kaldte dem, de blev i flæng kaldt *bøger* og *tegneserier* under mine interviews – og så *manga*, som flere af børnene var stærkt optaget af.

Betegnelserne *grafiske romaner* og *graphic novels* blev aldrig nævnt af børnene under mine interviews. Det var kun de voksne fagprofessionelle, som brugte de betegnelser.

Seks læsemotivationsformer

Da jeg senere skulle analysere mit materiale, brugte jeg en model, hvor Henriette Romme Lund i sin ph.d. opstiller seks motivationsformer til at beskrive henholdsvis læselyst og læseulyst i forbindelse med stillelæsning. Modellen kunne bruges til at finde ud af, hvordan de interviewede børn motiveres af det læsestof, de præsenteres for eller selv vælger.

I arbejdet med at identificere de medvirkende børn i modellen fremstod et paradoks. Børnene befandt sig i hver ende af modellen,

Et udvalg af de tegneserier, mangaer og graphic novels, som børnene mødte under interviewene som en del af masterprojektet – mange af serierne var allerede kendte og populære hos børnene.

afhængig af, om vi talte om tekstbårne bøger uden billeder i, eller om vi talte om tegneseriemedierne.

Når børnene skulle fortælle mig om læsning i bøger uden billeder, var deres modvilje markant. De beskrev denne type læsning som kedelig, ensformig og direkte demotiverende. Som et barn formulerede det: *"Det er jo bare linje, linje, linje."*